פאלקס טעאטער און קונסט טעאטער

ווענען דער פראגע, וואס איז נור־טיג פאר די אידישע מאסען, א פאלקס־טעאטער אדער א קונסט טעאטער, ווערד־מען לעצטענס דער ווילנער "טאג" א לענגערן ארטיקעל לכבוד דעם. וואס דארטען איז לעצטענס ארגאניזירט גע־וואָרען א אידישע טעאטער געזעלשאפט, א טייל פון דעם ארטיקעל איז אויך אינ־טערעסאנט פארן היגען לעזער, און מיר ברענגען דאָ פאלגענדען אויסצוג פון יענעם ארטיקעל.

ניט אלע זיינען דערוואקסען פאר א קונסט טעאטער. אין די גרעסטע אייראָפּאיישע שטעדט, ניט געקוקט דערויף וואס עס זיינען דאָ א סך קונסט טעאטערס. געפינט זיך אויף א גרעסע צאָהל פאלקס טעאטערס, וועלכע וועי־דען באוזוכט ניט ווענינער — אין אפשר מעהר — ווי די קונסט טעאטערס. דע־ריבער וואָלט זיין א גרייסער אומרעכט קעגען דעם פאלק זיך אָפּצוקעהרען פון זיין טעאטער און אים איבערלאָזען און גאנצען אין דעם רשות פון די אנט־רענערען־איינענטיסערס, זיי זאָלען אין אים באלעבאטעווען נאָך זייער איינע־נעם געשמאק און נוצען. עס איז א הייל־ליגער חוב פאר דער פרעסע און פאר די פאלקס פריינד בכלל זיך צו אינטערעסי־רען מיט'ן פאלקס טעאטער. עס איז נויטיג צו אינטערעסירען זיך מיט אים און קלאָהר צו באלייכטען זיין מחות.

דער פאלקס טעאטער איז אומעטום און באזונדערס ביי אינז אידען א שולע צוצוגרייטען די מעהר קולטורעלע עלע־מענטען פון פאלק צום קונסט טעאטער. א גענים פון קונסט טעאטער קען נאר האָ־בען דער וועלכער האָט שוין פיעל וועניג אויסגעארבייט און אויסגעשליפען זיין געשמאק. דערום קען ניט זיין קיין ספק, אז דער פאלקס טעאטער קאָן אויך ברענגען פיעל נוצען אין קולטורעלען זין, ווען מען זאָל איהם גוט אויעקשטע לען און איהם נאָך ביי מענגליכקייט אלץ אויסבעסערען.

יאָ, עס איז איינע פון די גרעסטע זאכען, וואָס מען האָט ביי אינז אויס־געטאן אין דער לעצטער צייט — דאָס באשאפען פון דער טעאטער געזעלשאפט וועלכע דארף אויפבויען א קונסט טעאָ־טער פאר אינזער אינטעלינענץ אבער פון העסטוועגען טאָר ניט די טעאטער גע־זעלשאפט זיך אין גאנצען אָפּזאָגען פון פאלקס טעאטער, וועלכער נויטיגט זיך זעהר פיעל אין דערציהונג און השכחה, אין ביים פאר־אזעגן איהם קען ער אנ־שטאט נוצען אנכאבען פיעל שאדען, אנשטאט אויסנוצען די דאָזיגע פיינע איי־דעלע ליינינגען פון אינזערע פאלקס מא־סען פאר זייער עגטוויקלונג און אויס־איידעלונג קאָן ער זיי איבערפיהרען און פארדאָרבען.

יאָ, דעם פאלקס טעאטער דארף מען אָ מען קאָן אויך אויסבעסערען און אויפ־הייבען אויף א העכערע שטופע. אבער מען דארף איהם פריהער פארשטעהן, מען דארף קוקען אויף איהם מיט אָפענע פּראקטישע אויגען. מען טאָר ניט פאר־געסען, ווי מיר האָבען פריהער גע־זאָגט, אז די מאָלקס מאסען — ניט נאָר ביי אינז, נאָר אויך ביי פיעל מעהר פולק רעכע און פרייע פעלקער זיינען נאָך ניט דערוואקסען פאר א קונסט טעאטער. דעם פאלקס טעאטער קאָן מען נאָר לאנג־זאם ביסלעכווייז אויסבעסערען און אויפ־הייבען, און כען מוז זיך רעכענען מיט די פאלקס שטרעבונגען, און מיט זיין געשמאק. נאָר דאָן קאָן מען און זיין טעאטער לאנגזאם און טייל־ווייז אריינ־ברענגען דעפארמעס. פארבעסערען די אייספיהרונג, אויסמיידען שונד פיע־סען און עס צוגעוויינען צו מעהר זויבע־רען רעפערטואר.

אבער דאָס פאלק אויף זיין ענטוויק־לונגס שטופע קאָן נאָך ניט באגרייפען און פארדיגען פיעסען מיט העכערע פראָבלע־מען און פיינע איידעלע סוזשעטען. פאר־אָס פאלק מוז נעגעבען ווערען באזונ־דערס אין דער ערשטער צייט, פאלקס־ליעסען, דאָס הייסט פיעסען וועלכע זיי־נען בעוואוסט ביים פאלק און זיי געהען מיט לוסט זיי זעהען, פיעסען מיט א קלאָהר בולט'ן און איינפאך פראָבלעם.

מאקס ראָזענ'ס גרויסער ערפאָלג

מאקס ראָזענ'ס ערשטער אויפטריט אין טאראנטאָ, אירטיילענדיג לויט די צאָהל "ענאָס", וועלכע ער האָט גע־מיינט שפיעלען, אבער זיכער געוועזען א גרייסער ערפאָלג. געוועהנליך הערען זיך ניט קיין אויסרופען אין מעסי האָל ביי פאנצערטען, אבער לעצטען דאָנערש־טאג איז געוועזען אן אויסנאהם. "עיזו אז סאים מאור" און עהנליכע אויסרופען האָבען זיך געהערט נאָך יעדען מאָהל שפיעלען זיינעם.

מאקס ראָזען האָט געשפיעלט א פאר שיעלגאַרטיגען פראָגראָם, אין איז גע־וועזען דער כאליסט ביים פאנצערט פון דעם טאראנטאָ מענער כאָר, א כאָר פון ארום צוויי הונדערט מענער שטימען, וועלכע האָבען דורכגעפיהרט אן אינטע־רעסאנטען פראָגראָם, דירעזשירט פון מר. ערנסט ה. כאוליס, דער כאָר דירי־גענט.

א. ריינוויינ'ס א דראָמע

אין "ניישאָנעל" טעאטער.

פאר די ליעבהאבער פון דער בעסע־רער אידישער דראָמע וועט זיכער פרעהען צו הערען, אז נאָר אין גיכען וועט אין "ניישאָנעל" טעאטער אויפגעפיהרט וועי־רען א ריין ליטעראַרישע זאך. די ערש־טע דראָמע געשריבען פון א. ריינוויין, דע דאָקטאר פון דיזער צייטונג.

"דער אסימילאטאָר", ווי די דראָ־מע הייסט, באהאנדעלט דאָס אידיש־פולישע לעבען און באריהרט א זייט פון לעבען, וועלכעס איז ניי אויף דער אידישער ביהנע.

די קאָמפּאניע פון "ניישאָנעל" טעא־טער שטודירען יעצט גאנץ פלייסיג איין זייערע ראָלען.

אין די טעאטערע

אין די טעאטערע

ניט ברעכט אייזען.

אָט דאָס איז דער נאָמען פון דער פיע־סע וועלכע ווערט היינט אוועגען גע־שפיעלט אין ניישאָנאל טעאטער צום בע־געפיס פון ל. אראנאָוויטש.

ל. אראנאָוויטש איז נאָך א יונגער שוי־שפיעלער. ער שפיעלט ערשט דעם ער־שטען סיזאָן אין טאראנטאָ, און האָט זיך שוין ערוואָרבען א קרייז פון פאר־עהרער.

"ניט ברעכט אייזען" איז געשריבען פון ק. מ. הערמאלין, און ווערט ערשט געשפיעלט צום ערשטען מאָהל אין טא־ראנטאָ.

עס איז דארום קיין ספק, אז אלע וועלכע ווילען זעהן עטוואָס אינטערעסאנ־טעס וועען קומען היינט אָוונט אין ניישאָנעל טעאטער.

אין לאָס.

בילי בורק, די באקאנטע מיאוו־סטער ווערט היינטיגע וואָך געזעהען אין "סיידי ליעבט".

עס זיינען אויך דאָ גוטע וואָדעוויל אקטען.

היפאָדראָם.

חוץ זעקס אקטען וואָדעוויל, ווערט היינט א גאנצע וואָך געוויזען אן אויס־געצייכענט בילד "מיין מאנס צווייטע ווייב".

עלען.

עלען האָט פאר היינטיגע וואָך צוויי "טריסס" פאר'ן עולם.

מייבעל נאדמאנד אין "פינגאָ". אין נאָרמא טאלמעדזש אין "דאָס דעבט פון פאריייף" ווערען דארטען די וואָך גע־זעהען.

עס פעהלט אויך ניט קיין גוטע מו־זיק.

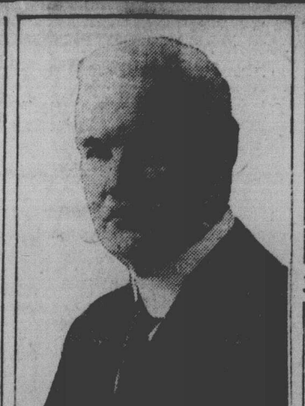

ט. ב. מעקאלי.

פרעזידענט פון דער סאן לאיף אינ־שורענס קאמפאניע, — דיעזער לענדער קאמפאניעס געשעפטען פארן לעצטען יאהר איז געווען כמעט מיט צוויי דריטעל מעהר ווי די העכסטע סומע וואָס האָט דערגרייכט לעצטען יאהר.

דעם לעזערס ווינקעל

ווערטער הער רעדאקטאר!

איהר וועט אזוי גוט זיין אין פארע פענטליכען אין אייער צייטונג די עטליכע ווערטער אום צו ווארנען מענשען וועלכע לייגען אריין געלד אין בריעף קיין פוילען.

עס איז קיין אונטערשיעד רעדזשיסט־רירט אדער ניט רעדזשיסטרירט, מען עפענט די בריעף און מען נעהמט צו דאָס געלד.

איך זעלבסט האָב געשיקט געלד אין א רעדזשיסטרירטען בריעף, האָט מען דעם בריעף אבגעגעבען און דאָס געלד ניט.

מיט אכטונג

יוסף שיינפעלד,

רעזעראַנטא אנטעריא.

ווו, ה. רעדאקטאר.

ערלויבט מיר צו פארעפענטליכען פאלגענדען פאל.

ביי מיינעם א שכן אין מייד־זשאר סטריט געפינט זיך א מראנער אויר וועלכער האָט ניט מעהר עס זאָל איהם בא זוכען. אדער איהם פרעגען אין וואָס ער נוטשינט זיך.

לעצטענס האָב איך פרובירט אדוים נעהמען צו איהם מכבד חולה זיין, און ווי ערשטוינט בין איך געווארען, ווען די פרוי וועלכע האלט דאָס הוז האָט מיר ניט ערלייבט אריין צו נעהן זעהן איהם.

מיט אכטונג,

ש. לאפידוס

115 מיידזשאר סטריט.

דייטשען פארלאנגען 45

טויזענט מיליאָן

פאריז, מערץ, 9.

א טעלעגראמע וואָס איז דא דער־האלטען געווארען מעלדעט, דאָס די דייט־שע רעגיערונג וועט אין מאי איבערגעבען א מעמאָראנדום צו די אליאירטע פאר־לאנגענדיג 45 טויזענט מיליאָן מארק, כדי צו האָבען מיט וואָס אָנצופאנגען איהר אינדוסטריע. עס וועט אויך פאר־לאנגט ווערען דאָס די שלום קאָנדיציעס זאָלען אביסעל פארוויכטערט ווערען.

מיסולמאנער פראטעסטירען געגען קריסטליכען פאנאטיזם.

קוקנאי, ברטיש אינדיען, מערץ, 9.

הער ראט פון דער אליאינדיאישער מעאסלעם ליעגט האט אנגענומען א ה